

6. חינוך

הורים לילדים בגיל הרך (לידה עד 3) המחפשים מסגרת מתאימה שתענה על צרכי הילד. המשפחה יכולה למצוא מסגרת כזו באופן פרטי (משפחתון, מטפלת) או לחלופין, לפנות למשרד הרווחה ולבקש סיוע בשילוב במעון יום רגיל, או השמה במעון שיקומי.

במעון היום ניתן לקבל סייעת אישית שתלווה אותם לא יותר מ 4 שעות מדי יום.

במעון השיקומי ניתנים טיפולים אינטנסיביים המותאמים לצרכי הילד ומקדמים אותו לתפקוד טוב יותר בעתיד.

למעון יום שיקומי זכאי ילד המקבל קצבת נכות מביטוח לאומי, ילד שאובחן עם מוגבלות שכלית התפתחותית, או בעקבות החלטה של גורם מוסמך מטעם משרד הבריאות אשר קבע בצורך במעון שיקומי.

6.1 חינוך לגילאי 3-21

שילוב ילד עם צרכים מיוחדים במסגרות חינוך רגיל

חוק השילוב – מאפשר לילדים עם צרכים מיוחדים להשתלב במסגרת חינוך רגילה, בעזרת תוספת שעות הוראה ושירותים מיוחדים. תלמיד יוכל להשתלב במסגרת חינוך רגילה עם בני גילו, בתנאי שתוכנית השילוב (תמיכה מסוג הוראה ולימוד) הנדרשת עבורו מחוץ לכיתה הרגילה לא עולה על שליש מסך שעות הלימוד של הכיתה.

בכל מחוז קיים מת"יא (מרכז תמיכה ישובי /איזורי) המהווה מסגרת ארגונית ליישום חוק חינוך מיוחד המאגד תחת קורת גג אחת את משאבי החינוך המיוחד ליישום החוק ותוכנית השילוב.

סוגי התמיכה הניתנים במסגרת השילוב:

תמיכה מסוג הוראה ולימוד – תמיכה זו ניתנת על-ידי עובדי הוראה מתחום החינוך המיוחד, מטפלים פרא-רפואיים ומטפלים ביצירה והבעה. תמיכה זו ניתנת לילדים שזקוקים לתמיכה רגשית, פיתוח יכולות לימודיות וחברתיות ולהבניה שיטתית יותר של תוכנית הלימודים הנלמדת על-ידי בני ובנות גילם.

תמיכה מסוג התאמות – עיקרה של תמיכה זו היא שינוי והתאמת הסביבה: רמפה, מעלון, כיסא מותאם, אייפד. לעיתים נדרש יותר מסוג תמיכה אחד בו זמנית.

תמיכה וליווי של סייעת – החלטה על מתן סיוע וליווי על-ידי סייעת ומספר השעות שיוקצו לשם כך תיעשה בהתאם לדרגת התפקוד שתיקבע לילד, בהסתמך על קריטריונים מפורטים שקבע משרד החינוך. האישור הסופי לקבלת הסייעת ושעות הליווי יינתן רק עם תחילת שנת הלימודים, שכן החלטה זו נעשית על-ידי משרד החינוך ואינה בסמכות בית הספר.

מי זכאי

- ילדים מגיל 5 עם לקות משמעותית ובעיות תפקוד קשות העומדים בשני התנאים הבאים:
- ללא תוספת לימוד של מורים המתמחים בחינוך מיוחד, טיפולים מיוחדים ו/או עזרים מסייעים – לא יוכלו להשתלב בחינוך הרגיל.
 - זכאותם אושרה על-ידי ועדת שילוב.

תהליך מימוש הזכות

תחילה יש לעבור ועדת שילוב לאישור זכאותו של הילד לתמיכה. בהמשך, צוות רב מקצועי של בית הספר או הגן ירכיב, בשיתוף ההורים והילד, תוכנית חינוכית יחידנית (תח"י), אשר תתאים לצרכיו וליכולותיו של הילד.

את גיבוש התוכנית חייב הצוות להשלים עד חודש לאחר תחילת שנת הלימודים.

תקופת הזכאות לשילוב

זכאותו של תלמיד שעבר ועדת שילוב נשמרת לתקופה של עד שלוש שנים באותה מסגרת חינוכית. במקרים הבאים יש לקיים ועדת שילוב נוספת גם אם לא עברו שלוש שנים:

- במעברים מגן חובה לכיתה א', מכיתה ו' לחטיבת ביניים ומחטיבת ביניים לתיכון.
- כאשר צוות בין מקצועי של בית הספר ממליץ על הערכה מחודשת של צרכי התלמיד.
- במקרה שהתלמיד עבר ללמוד בבית ספר אחר באותה רשות או עבר להתגורר ברשות אחרת, זכאותו תהיה תקפה רק למשך אותה שנת לימודים.

6.2 השמה במסגרות החינוך המיוחד

ועדות ההשמה פועלות ברשויות המקומיות מכוח חוק חינוך מיוחד במטרה לקבוע האם ילד עם צרכים מיוחדים צריך ללמוד במסגרת של החינוך המיוחד.

על-פי החוק, יש לתת עדיפות ככל הניתן להשמתו של תלמיד במסגרת החינוך הרגיל, תוך מתן מענה לצרכיו במסגרת זו. רק לאחר מיצוי כל אפשרויות ההתערבות במסגרת הרגילה, יש לשקול, במידת הצורך, את הפניית התלמיד לדיון בוועדת ההשמה.

ועדות ההשמה אמורות להתקיים עד 15 ביוני. מומלץ להורים לוודא שהזמינו אותם לוועדה.

אוכלוסיית יעד ותנאים מקדימים

ילדים עם צרכים מיוחדים בגילאי 3-21 שמתקיים לגביהם אחד מאלה:.

- לקראת מעבר בין חטיבות הגיל (גן-יסודי, יסודי-חטיבת ביניים, חטיבת ביניים-חטיבה עליונה).
- קיים שינוי משמעותי באבחנה שלהם וברמת תפקודם.

תלמיד הלומד במסגרת של החינוך הרגיל יופנה לוועדת ההשמה רק לאחר שמוצו כל הדרכים לשלב, כלומר התקיימה ועדת שילוב מוסדית בעניינו, נבנתה עבורו תוכנית חינוכית יחידנית (תח"י) ותועד תהליך היישום של התוכנית. תוכנית שילוב של תלמידים בעל צרכים מיוחדים בחינוך הרגיל קובעת כי תינתן שנה של מיצוי אפשרויות בחינוך הרגיל ולאחריה שנה של תמיכה מתוכנית השילוב, בטרם יופנו התלמידים לוועדת ההשמה.

תלמיד עולה חדש לא יופנה לוועדת ההשמה עד שנתיים מיום עלייתו, אלא אם הוריו מבקשים זאת ויש בידיהם מסמכים עדכניים וקבילים מארץ המוצא שלו, או שאפשר להוכיח שיש לו לקות משמעותית המשפיעה על הישגיו הלימודיים.

שלבי התהליך

הפניית תלמיד לוועדת ההשמה נעשית על-פי החלטת המסגרת החינוכית בה הוא נמצא, ההורים או כל גורם טיפולי אחר.

ברוב המקרים הפנייה חייבת להתבצע עד אמצע חודש אפריל.

על הגורם המפנה לנסח בכתב את בקשתו לדיון בוועדת ההשמה ולהפנות אותה אל יו"ר הוועדה במחלקת החינוך של הרשות המקומית. הצוות המקצועי של הגן או בית הספר בו לומד הילד ימלא שאלון הפניית תלמיד לוועדת השמה. בשאלון יתוארו תפקודו הלימודי, החברתי וההתנהגותי של הילד, וכן הפעולות שנעשו כדי לקדמו ומידת השפעתן. ההורים יתבקשו לקרוא ולחתום על השאלון ועותק ממנו יימסר להם.

הפניית ההורים להערכה ואבחנה של הלקות:

ניתן להפנות את התלמיד לפסיכולוג מטעם השפ"ח המקומי. תוצאות האבחון יימסרו להורים על-ידי הפסיכולוג שביצע את הבדיקה, והם יכולים לדרוש את סיכום האבחון בכתב. הורים רשאים לערוך לילד אבחון פרטי, ובלבד שייעשה על-ידי פסיכולוג חינוכי מומחה, הנמצא בפנקס הפסיכולוגים של משרד הבריאות, במחלקה למקצועות רפואיים, רח' יפו 157 ירושלים, טלפון: 6217348-02. (ניתן לבדוק אם שם מסוים מופיע ברשימה באתר משרד הבריאות). ניתן לדון בהשמתו של ילד עם מוגבלות שכלית בהתבסס על קביעה של ועדה לאבחון מוגבלות שכלית התפתחותית (פיגור שכלי). ההורים יקבלו זימון לוועדת ההשמה בדואר רשום לפחות 16 ימים לפני הדיון. אם ההורים חיים בנפרד, יש להזמין את ההורה שהילד נמצא במשמרתו, וליידע גם את ההורה השני (במידה שכתובתו ידועה). סיכום הדיון והחלטת הוועדה יעשו על-ידי חברי הוועדה ללא נוכחות ההורים. בהחלטה, אשר צריכה להתקבל ברוב קולות, תקבע סוג המסגרת אליה יופנה הילד. קביעת המסגרת הספציפית אליה ישוּבץ הילד נעשית ע"י ועדת שיבוץ, אליה לא מוזמנים ההורים. לכן, אם קיימת מסגרת מסוימת אותה מעדיפים ההורים, עליהם לציין את שמה במהלך הדיון בוועדת ההשמה. הודעה בכתב תימסר להורים תוך 21 יום מקבלת ההחלטה. לילדים שהופנו למסגרת של החינוך המיוחד נערך מדי שלוש שנים דיון חוזר בוועדת השמה, אותו יוזם המוסד החינוכי. גם לדיון זה יש להזמין את ההורים. דיון חוזר יכול להתקיים גם לאחר תקופה של פחות משלוש שנים. הורים רשאים לבקש את כינוסה של ועדת ההשמה, אם יש בידם מידע חדש הקשור במצבו של ילדם, בתנאי שחלפה שנה ממועד ההחלטה הקודמת בעניינו.

ועדת הערר

ניתן להגיש ערעור תוך 21 יום מקבלת ההחלטה של ועדת ההשמה בפני ועדת ערר. הרכב חברי הוועדה יהיה שונה מהרכב חברי ועדת ההשמה, והיא תדון מחדש בהשמתו של הילד. ועדת הערר יכולה:

- לקבל את הערר ולשנות את החלטת ועדת ההשמה,
- להחזיר את העניין לוועדת ההשמה לדיון נוסף, עם הוראות או בלעדיהן.
- לדחות את הערר.

החלטת ועדת הערר הינה סופית.

הסיכום וההחלטה ייעשו בלא נוכחות ההורים, והחלטה בכתב תימסר להורים תוך עשרה ימים. שירותים שונים לתלמיד בחינוך המיוחד – כל הטיפולים ניתנים לתלמיד במסגרת החינוכית בה הוא לומד, ואין הם באים לגרוע ממתן השירותים על פי חוק:

- הארכת שנת הלימודים בחופשת הקיץ ובחופשות החגים.
- יום לימודים ארוך.
- מספר מצומצם של תלמידים בכיתה או בגן.
- שירותי הסעה.
- שירותי הזנה.
- טיפולים פרא רפואיים (פיזיותרפיה, ריפוי בעיסוק, קלינאות תקשורת וטיפול רגשי). סוגי הטיפולים, מסגרת הטיפול ומספר השעות בשבוע לכל תלמיד ייקבעו על ידי הצוות הרב מקצועי.
- שירותים פסיכולגיים.
- שרותי סיעוד.
- שירותים סוציאליים.
- שעות העשרה.

6.3 מעבר מהחינוך המיוחד לחינוך הרגיל

מעבר של תלמיד ממסגרת של חינוך מיוחד למסגרת של חינוך רגיל אינו מצריך דיון בוועדת השמה. ההחלטה על המעבר תתקבל ע"י הצוות הרב מקצועי של המוסד שהתלמיד לומד בו, על בסיס חוות דעת חינוכית, פסיכולוגית ומקצועית אחרת – בהתאם לצורך. ההחלטה טעונה אישור של המפקח על החינוך המיוחד ושל המפקח הכולל, בתיאום עם רשות החינוך המקומית. ההחלטה מותנית בהסכמה בכתב של ההורים.

6.4 זכאות להסעות

ילד עם מוגבלות בגיל 3-21 זכאי להסעה ממקום מגוריו אל מוסד החינוך אליו שובץ ובחזרה. האחריות לארגון ולביצוע ההסעות על הרשות המקומית. הזכות להסעה חלה גם בימי פעילות שאושרו לבית הספר בפגרת הקיץ ובחופשות החגים.

מימוש הזכות

מחלקת החינוך ברשות המקומית.

מי זכאי

1. תלמידים בני 3-21 לאחר וועדת השמה בכל סוגי המסגרות – מעל 2 ק"מ.
2. פעוטות מגיל חצי שנה עד 3 שנים המקבלים קצבת ילד נכה.
3. תלמידים נכים הלומדים בבית ספר רגיל ועקב נכותם אינם מסוגלים להגיע בכוחות עצמם זכאים להסעה ללא קשר למרחק.

הזכאות

החוק קובע זכאות "להסעה ממקום מגורים למוסד החינוכי וממנו" – אין זכאות להסיע ילד מצהרון או ממסגרת המשך.

במידה שכל ההורים משאירים את הילדים בבית הספר לפעילות נוספת לאחר סיום הלימודים, ניתן לבקש שההסעות יגיעו בתום הפעילות, אך אין בכך כדי לחייב את האחראי על ההסעות. הרשות המקומית שבתחום שיפוטה גר הילד אחראית לארגון ההסעות ומשרד החינוך משתתף במימון.

אם להורים אין מענה מהרשות המקומית ניתן לפנות לאחראי ההסעות המחוזי ולאחריו לאחראי הארצי במשרד החינוך. מומלץ לפנות בכתב.

שיבוץ במסגרת ברשות מקומית אחרת – נחשב כהסעה מיוחדת ויש צורך בפירוט נימוקי ההחלטה בפרוטוקול הישיבה והפניה לאחראי הסעות מחוזי.

אם הילד אינו לומד ביישוב בו מתגורר, יש לקיים ועדת שילוב בבית הספר ביישוב ולציין בפרוטוקול כתוב את סיבת אי ההתאמה למסגרת הספציפית. על סמך פרוטוקול זה ניתן יהיה לפנות למפקחת האיזורית ולבקש השתתפות הרשות בהסעת התלמיד למסגרת מחוץ ליישוב.

רשות מקומית המסיעה ברכב אחד 5 ילדים (או יותר) עם מוגבלות, תדאג להסעתם ברכב בטיחותי המתאים לסוג המוגבלות.

לאור הקושי הרב בהסעת תלמידים עם מוגבלות, הוחלט על תקנות המתייחסות לזכאות לליווי בהסעות. הליווי יעשה ע"י מבוגר נוסף, מלבד הנהג, אשר מועסק כמלווה או מתנדב שאושר לכך ע"י ארגון ציבורי.

6.5 חינוך בזמן מחלה

חוק חינוך חנים לילדים חולים מטיל על הממשלה חובה לספק חינוך חנים לילדים מאושפזים ולילדים חולים. ילד חולה הוא ילד שגילו מעל חמש שנים, השווה בבית פרק זמן העולה על 21 ימים רצופים בהמלצת רופא, או בשל מחלה ממושכת.

החינוך יינתן לילד חולה בביתו או במסגרת חינוכית בבית החולים בו מאושפז.

המדינה ורשות החינוך המקומית ישאו בהוצאות חינוכו של ילד חולה.

קדימה מדע

קדימה מדע מפעילה עבור משרד החינוך את תוכנית "שלבים" – שירותי החינוך לילדים חולים בביתם. מטרתה המרכזית של התוכנית היא להבטיח את הרצף החינוכי של התלמידים ולאפשר לתלמידים לשמור במידת האפשר על שגרת החיים והלימודים שלהם גם בעת מחלתם וכן להביא להשתלבות קלה ככל שניתן בלמידה שבקהילה, עם החלמתם.

לכל תלמיד חולה בביתו מותאמת תוכנית חינוכית אישית, הנבנית ע"י צוות מוסמך של קדימה מדע בשיתוף הצוות החינוכי של בית הספר. התוכנית מותאמת לצרכיו של הילד, מצבו הרפואי, סוג החינוך אליו משתייך ותוכנית הלימודים שלו בטרם מחלתו. בהתאם לתוכנית הלימודים שנקבעה, מגיעים מורים מוסמכים מטעם קדימה מדע לבתי התלמידים החולים על מנת להקנות להם את חומר הלימוד ולסייע בהדבקת פערי הידע שנוצרו כתוצאה מההיעדרות מהמסגרת החינוכית.

תלמידי החינוך המיוחד מקבלים גם סיוע חינוכי וטיפולים פרא-רפואיים, בהתאם לזכאותם.

חלק מתוכנית הלימודים יכול להתקיים באמצעות מערכת למידה מרחוק. פתרון זה מאפשר למידה סינכרונית עם מורים און-ליין על ידי חיבור התלמידים החולים בביתם לתשתית טכנולוגית חדשנית.

טופס בקשה לחינוך לילד חולה נספח 9

דרכי יצירת קשר

טלפון: 1-800-071-170

מספר פקס: 03-9244493.

שעות המענה הטלפוני: ימים א'-ה' בין השעות 9:00-12:30 ו-14:30-16:00.

ניתן להשאיר הודעה בכל שעה, או לשלוח פנייה באמצעות הדואר האלקטרוני:

info@kadimamada.org